

УДК 13:502.33

САЮК О.О.

аспірант кафедри філософії
Житомирського державного університету імені Івана Франка,
(Житомир, Україна) aleksandrasayuk@gmail.com

КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ПОБУДОВИ ОПТИМАЛЬНОЇ МОДЕЛІ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Розглянута проблематика яка стосується подальшої долі існування людства. Проаналізовано основні передумови виникнення кризових явищ. Розглядається комплекс заходів які покликані врегулювати економічні, екологічні та соціальні кризові явища. Запропоновано приділити ретельну увагу культурному аспекту концепції сталого розвитку, з метою популяризації її у суспільстві. Представлено концепцію сталого розвитку як визначальну умову побудови оптимальної моделі суспільного розвитку.

Ключові слова: сталий розвиток, оптимальність, цінності, кризові явища.

Актуальність. Глобалізаційні процеси та масштабні структурні соціальні зміни, якими позначається історія людства на порозі третього тисячоліття, актуалізували необхідність вирішення проблем, які стосуються майбутньої стратегії розвитку не лише для окремих держав, а й для світу загалом. Розробкою складного комплексу по вирішенню вже існуючих нині проблем, не лише економічного, політичного, соціального, а й екологічного характеру, займаються провідні фахівці, інститути, міжнародні організації. На міжнародному рівні запропоновано вирішувати дані проблеми розробки та реалізації спільних стратегій виходу з кризових станів та подальшого їх запобігання. Інтеграційні процеси, які набувають дедалі більшого розмаху, вимагають нових методів вирішення складних соціальних проблем. Уже не суто тих, які стосуються одного конкретного суспільства, а людства в цілому. Разом з тим більшість і локальних проблем має загальних характер, а відтак, їх вирішення потребує загального, і спільного для всіх алгоритму.

Аналіз останніх наукових досліджень. Реалізація концепції сталого розвитку становить реальний інтерес для світової наукової спільноти загалом і вітчизняної зокрема, оскільки побудова оптимальної моделі суспільного розвитку сьогодні є обов'язковою і необхідною умовою життєзабезпечення людства. Над цією проблематикою працюють не лише окремі науковці, а й власне міжнародні організації, а саме: Організація Об'єднаних Націй та Римський клуб. Значні досягнення у розробці зазначеної концепції належать як зарубіжним дослідникам Д. Медоузу, А. Бартледу, так і вітчизняним В. Вернадському, М. Згуровському. Всі вони, у власних доробках, розглядають усі аспекти побудови даної моделі, а також прогнозують можливі результати запровадження того чи іншого курсу. Також дослідження цих науковців дали поштовх до розробки і запровадження законодавчих актів. Проте, загальним для усіх цих думок і концепцій є запровадження курсу на забезпечення таких самих умов наступним поколінням, які житимуть на планеті.

Мета статті дослідити взаємозв'язок концепції сталого розвитку та шляху побудови оптимальної моделі суспільного розвитку.

Виклад основного матеріалу. Уже наприкінці ХХ століття перед людством постала невігдана загроза, в основі якої було насамперед питання роззброєння (після холодної війни і розпаду СРСР), безпеки використання у енергетичній сфері «мирного» атому, продовольчі, екологічні, а зрештою, і фінансово-економічні кризи, які мали не локальний, а глобальний масштаб. Поява загрози актуалізувала перед науковцями необхідність розробки адекватних методів для їх розв'язання. Постало питання створення концепції яка стане основою подальшого розвитку людства, вирішить накопичені проблеми, допоможе уникнути створення і накопичення нових, оскільки, запропонує альтернативний шлях розвитку. Метою нового шляху має бути не уникнення або вирішення існуючих проблем, а створення суспільства з новим типом потреб, реалізація яких буде можлива без значних ресурсних витрат, що унеможливить появу кризових явищ. Одним з найбільш прийнятних вирішень комплексу зазначених глобальних проблем було запропоновано концепцію сталого розвитку. У своїй основі дана концепція містить складові: ідею рівності теперішніх та майбутніх поколінь; забезпечення реалізації політичних, соціально-економічних та екологічних прав наступних поколінь; максимальне збереження і відновлення природних ресурсів та пошук альтернативних джерел енергії.

П'ять основних принципів даної концепції містять у собі наступні положення: перед людством постає потреба забезпечення сталого розвитку з метою реалізації потреб людей як на сучасному етапі, так і в майбутньому, для майбутніх поколінь; обмеження, що стосуються використання природних ресурсів покликані унеможливити поглиблення екологічної кризи, мають на меті широке забезпечення альтернативними джерелами енергії, основний акцент цього положення також зосереджений на забезпеченні самовідновлення біосфери; необхідно також забезпечити максимально рівний доступ до можливостей і різноманітних благ людства для усіх без виключення, незалежно від їх соціальних, національних, і расових особливостей; погодити стан життя тих громадян, які користуються значними грошовими і матеріальними благами з екологічними ресурсами та, зокрема, кількістю електроенергії яку вони споживають; розміри та темпи росту населення мають бути погоджені з екологічними та виробничим потенціалом глобальної екосистеми Землі, що змінюється [5]. Ідея сталого розвитку була проголошена у 1992 році у Ріо-де-Жанейро на конференції ООН з питань навколишнього середовища і розвитку, в результаті було ухвалено «Декларацію Ріо», у якій концепцію сталого розвитку було визнано провідною ідеологією людства у ХХІ столітті [5]. Станом на сьогодні дана концепція не змінилась, а лише розширились її можливості за рахунок ратифікації світовою спільнотою та урядами більшості країн положень даної декларації. На її основі було прийнято низку законопроектів по впровадженню вказаної ідеології на рівні країн.

Сталий розвиток це ціла система заходів і принципів, спрямованих на побудову оптимальної моделі суспільного розвитку. Оптимальність такої побудови пояснюється і тим, що будь-яка її складова вказує лише загальний напрям реалізації цієї побудови. Створює напрямок у якому людство має розвиватись і будувати суспільство нового типу, яке покликане оптимізувати власні потреби, переосмислити власне ставлення до них. Уже згодом через двадцять років після саміту «Планета Земля» на конференції «Ріо+20» було визначено сім пріоритетних сфер суспільного розвитку, а саме: гідні робочі місця-економічний спад спричинив зниження кількості робочих місць, а також зниження заробітної плати. Економічні заходи і соціальна політика щодо створення оплачуваних робочих місць мають вирішальне значення для соціальної згуртованості і стабільності, не менш важливим є також і те, що робота має бути орієнтована і на потребу навколишнього середовища, необхідність заохочувати створення робочих місць у сільському господарстві, сфері послуг, промисловості, які сприяють збереженню і відновленню навколишнього середовища [4]. Оскільки, стабільне економічне становище сприятливо впливає на психологічний клімат в суспільстві, дозволяє мінімізувати наявні кризові явища, скоротити майновий розрив, забезпечити відносно рівний доступ усіх членів суспільства до суспільних благ. Щодо енергетики, то вона є чи не найбільшою загальною проблемою, оскільки будь-яка сфера суспільного життя нині пов'язана з нею, тому основною метою є забезпечення загального і рівного доступу до сучасних енергетичних послуг. Також необхідно забезпечити підвищення ефективності виробництва та використання відновлюваних джерел енергії, як одного із стратегічних напрямків забезпечення людства. Енергетичне питання має обов'язкову політичну складову, стає своєрідним важелем політичного впливу на уряди країн. Питання енергетичної безпеки і незалежності є пріоритетними і визначальними у політичному житті незалежних держав. Тому вирішення енергетичного питання допоможе уникнути напруження на міжнародній арені, спростує ряд суперечностей, дозволить уникнути енергетичного шантажу і втручання у внутрішню політику. Питання міст вимагає насамперед пошуку способів, що допоможуть поліпшити використання ресурсів шляхом пошуку альтернативних джерел і складових, також зменшити забруднення навколишнього середовища, і подолання бідності, оскільки саме місто ми можемо вважати центром культури, торгівлі, наукового розвитку та продуктивної праці. Також питання стосується великих міст, так званих метрополій, та співвідношення між цими містами, та прилеглими до них територіями, необхідно з'ясувати взаємозв'язок між ними [6, с. 135]. Необхідно з'ясувати взаємозв'язок з прилеглими територіями, визначити рівень взаємних впливів і рівень забезпечення необхідними продуктами для забезпечення виживання великих міст. Актуальним лишається питання продовольства і уникнення продовольчої кризи. Що стосується продовольства, то у цьому питанні слід, насамперед, розподілити акценти і переосмислити індивідуальне ставлення до продуктів харчування. Ресурси землі дозволяють забезпечити продовольством населення земної кулі, проте недбале і нерозумне їх

використання, забруднення і знищення ґрунтів сільськогосподарського призначення, водних ресурсів та лісових угідь неупинно призведе не лише до екологічної катастрофи і продовольчої кризи, а може загрожувати навіть голодом. Ресурси планети за умов правильного використання та експлуатації є невичерпним джерелом якісних і здорових продуктів харчування, що необхідно для забезпечення життєдіяльності людства. Залишається відкритим питання ставлення до продуктів харчування, невиправдане марнотратство і створення культу їжі, як необхідної умови процвітання і власного успіху. Питання води теж залишається стратегічно важливим, оскільки сьогодні на планеті вже не залишилось чистої питної води, вона вся забруднена, проте, забруднення це різної інтенсивності. Стосовно ж океанів, то їх температура, хімічний склад, течія впливають на глобальну екосистему планети. Оскільки питна вода, клімат, вироблення кисню значна частина продовольства залежить і регулюється світовим океаном, навіть коли країна територіально і не перебуває поблизу морів та океанів вплив на її життєдіяльність так само залежить від функціонування світового океану. Здатність людей та територій протистояти катастрофам (землетрусам, повеням, цунамі, ураганам) зростає. Це рішення стосується, насамперед, побудови і розміщення споруд, вирощування продуктів харчування, забезпечення життєдіяльності населення. Необхідно виважено підходити до використання природних ресурсів, що забезпечить мінімальне втручання у екосистему планети. І унеможливить виникнення катастроф техногенного характеру. Таким чином мінімізоване втручання в екосистему планети дозволить зберегти природну рівновагу, зменшити кількість виникнення катастроф техногенного характеру і зберегти планету від непоправних і критичних змін у екологічній системі. Усунення чинників, що спричиняють виникнення катастроф техногенного характеру дозволить зберегти ресурси які витрачаються на усунення наслідків цих катастроф і усуне втручання і вплив людини на життєдіяльність планети.

Питання забезпечення сталого розвитку неможливо окреслити лише переліком заходів, що обов'язкові до виконання урядами країн, без утвердження у суспільній свідомості «філософії сталого розвитку». Актуалізується необхідність організувати та запровадити систему ефективних заходів, доступної суспільству. Оскільки, дана концепція здатна активно працювати і бути корисною і дієвою за мови тотальної підтримки населення. Переосмислення власних потреб і шляхів задоволення цих потреб допоможе уникнути значної кількості сучасних світових проблем. Для кращого запровадження було розроблено не лише глобальну модель, а й національні та регіональні моделі реалізації концепції сталого розвитку. Питання сталого розвитку не лише економічне або екологічне, воно, насамперед, світоглядне. Оскільки, дана концепція покликана зберегти населення планети і забезпечити комфортний розвиток усім індивідам. Будь-яка концепція не буде ефективною, поки не стане світоглядною позицією, тому варто забезпечити сприйняття даної ідеології як ключової, на даному етапі суспільного розвитку. Оскільки, суспільству необхідно перебудувати власний, сформований тип мислення і

поведінки, змінити ціннісні орієнтації, виховувати наступні покоління обізнаними і спрямованими на збереження середовища власного існування.

Концепція сталого розвитку була проголошена домінантною ідеологією ХХІ ст. саме тому, що минуле сторіччя знаменувало собою не лише науково-технічний поступ, але і подолато шлях від найпростіших механізмів до ядерного озброєння та штучного інтелекту. Такий, надзвичайно інтенсивний, стрибок у розвитку науки, і промисловості не залишився непоміченим як для людства так, і для навколишнього середовища. Питання унеможливлення техногенних катастроф є одним із пріоритетних у концепції, оскільки збереження і відтворення ресурсів є однією з найбільш важливих задач, які постають сьогодні перед людством. Замінити ресурси які вичерпуються ресурсами які здатні до відтворення, що унеможливить виникнення і поглиблення нових криз і техногенних катастроф у майбутньому. Допоможе зберегти середовище існування людини.

Запровадження концепції сталого розвитку відбувалось у кілька етапів. Від початку термін «сталий розвиток» використовували у галузі природокористування, він позначав таке використання природних ресурсів, при якому вони здатні відновлюватись і не вичерпуються. Вже згодом постало питання неможливості вирішення проблеми природокористування без вирішення соціальних та економічних аспектах, які виявляються супутніми. Тому у 1992 році у Ріо-де-Жанейро відбулася конференція ООН з питань навколишнього середовища і розвитку у підсумку якої було ухвалено «Декларацію Ріо», відповідно до якої концепцію сталого розвитку було визнано домінантною ідеологією людської цивілізації. Згодом уряди окремих країн розробили і узгодили національні концепції, на основі яких була напрацьована законодавча база. В Україні концепція сталого розвитку також отримала законодавче підтвердження у вигляді Закону України про Концепцію сталого розвитку України.

У науковій думці утвердилося тлумачення терміну «сталий розвиток» як запропонованої світовим співтовариством, уточнюваної та поглиблюваної сучасної концепції бажаного суспільного розвитку, що ґрунтується на стратегії оптимізації всієї діяльності людства (передусім економічної) в його взаємодії з довкіллям» [2, с.283]. Філософський енциклопедичний словник містить у собі наступне визначення терміну: «система уявлень та соціально-філософських ідей про умови і спрямованість суспільного розвитку, за якого уможлиблюється досягнення гармонізації й узгодженості основоположних чинників соціоприродної еволюції людини, суспільства і природи» [3, с. 554]. Зміст цього поняття розкривається через іншу характеристику сталості – «стійкість», як спроможності подолати дисбаланс соціальної динаміки, запобігти кричущим диспропорціям і дисфункціям, що за сучасних умов загрожують підвалинам існування людства [3, с. 554]. Хоча, на нашу думку, тлумачення цього у науковому дискурсі нині не є вичерпним і потребує подальшого доповнення і уточнення.

Повною мірою поняття сталого розвитку можна розкрити лише за допомогою визначення складових цього утворення. У нашому дослідженні

використаємо дані, напрацьовані Інститутом прикладного системного аналізу Національної академії наук України і Міністерства освіти і науки України. Удосконалення і узагальнення усіх напрацювань, що стосуються сталого розвитку завершилися всесвітніми самітами ООН у 1992 та 2002 роках. Таким чином нова концепція поєднала у собі три абсолютно різні, але взаємопов'язані між собою компоненти: економічний, природоохоронний і соціальний [7]. Реалізація цих компонентів забезпечить функціонування стратегії сталого розвитку.

Економічний компонент має на меті забезпечення оптимального використання обмежених ресурсів: природних, енергетичних. Запровадження матеріалозберігаючих технологій, а також забезпечення відновлюваності даних ресурсів і пошуку альтернативних джерел їх отримання. Енергетична проблема у сучасному світі стає не стільки проблемою життєзабезпечення, а отримує і політичний характер, тому її вирішення дозволить отримати країнам не лише створення власної і незалежної енергетичної системи, а і повну незалежність у вирішенні міжнародних питань.

Екологічний аспект полягає у забезпеченні цілісності «біологічних і фізичних природних систем, їх життєздатність, від чого залежить глобальна стабільність усієї біосфери» [7]. Вплив людини на природу невпинно зростає, першочерговим завданням концепції сталого розвитку є зменшення впливу людства на навколишнє середовище.

Думка В. Вернадського з приводу збереження навколишнього середовища і невпинного впливу людини на нього, не втрачає своєї актуальності і сьогодні: «Значение культурного человечества увеличилось со времени окончательного создания новой науки, точного знания, охватившего наше мышление, и нашу быденную жизнь. Мы видим постепенное, все увеличивающееся значение этого процесса с конца XV столетия; кривая воздействия человечества [на природу] быстро поднимается, и никакого намека на поворотный пункт или на замедление этого подъема не наблюдается» [1, с. 288]. Таким чином, збереження навколишнього середовища виступає необхідною умовою повноцінного розвитку людства. І є необхідною складовою побудови оптимальної моделі суспільного розвитку, що на нашу думку, має ґрунтуватися на дослідженнях В. Вернадського та концепції сталого розвитку.

Соціальний аспект зосереджений на створенні і забезпеченні умов для самореалізації особистості, і забезпеченні стабільності соціальних систем. Також орієнтований на збереження культурної самостійності. Людина визнана найвищою цінністю, а її самореалізація визнана пріоритетною галуззю розвитку держави. Концепція сталого розвитку наполягає на забезпеченні таким правом людей не залежно від їх народження, стартових можливостей та фінансового становища.

Відтак, комбінація цих компонентів в сукупності дозволить нам говорити про реалізацію концепції сталого розвитку, оскільки усі сфери людського життя охоплені. Системні дослідження факторів розвитку засвідчили, що оптимальні параметри глобального соціуму мають певні обмеження (зокрема, це стосується

чисельності населення, не відновлюваних природних ресурсів, продуктивності економіки та ін.)[3, с.554], таким чином ми можемо спостерігати, що обов'язковою умовою виконання стратегії сталого розвитку є, насамперед, обмеження і збалансоване використання ресурсів як природних, так і людських.

Висновок. На нашу думку, стратегію сталого розвитку можна охарактеризувати як оптимальну, оскільки вона унеможливує виникнення конфліктних ситуацій на ґрунті політичних та світоглядних і будь-яких ідеологічних позицій. Дана концепція не проголошує правильність будь-яких політичних концепцій, і таким чином не може викликати, і спричинити наявність конфліктів на ґрунті політичних розбіжностей. Концепція сталого розвитку може бути реалізована у будь-якій країні світу незважаючи на політичну чи релігійну спрямованість, тому саме завдяки цьому ми можемо вважати її оптимальною для світової спільноти. Але ігнорування і відсутність культурно-ціннісного аспекту даної концепції призводить не лише до її недосконалості, а й до проблем із її запровадженням та реалізацією. Відсутність культурного аспекту призводить до унеможливлення створення загальної картини світового розвитку у руслі даної ідеології. Відсутність ціннісного аспекту призводить до значних труднощів із усвідомлення принципів концепції сталого розвитку. Оскільки неможливо здійснювати моделювання суспільного розвитку без культурного та ціннісного аспектів. Відсутність яких унеможливує формування нової людської свідомості, яка покликана змінити ставлення людини до власних потреб і комфортних умов існування. Таким чином відсутність обізнаності, прагнення до створення нового типу мислення і переосмислення людством власної діяльності, не дозволяє сьогодні реалізувати дану концепцію. Можливо саме цим і пояснюється відносна декларативність даної концепції у світі. Та відсутність обізнаності населення із даним впровадженням, яке сьогодні покликане стати світовою ідеологією єдиною для країн і націй.

Список використаних джерел

1. Вернадский В. *Неизбежность роста научного знания. Лекция на кооперативных курсах в Симферополе 18(31) октября 1920 г.* / Вернадский В.И. *публицистические статьи.* – М.: Наука, 1995. С. 286-289.
2. *Економічна енциклопедія: у трьох томах. Т.3* / [Редкол.: С.В. Мочерний та ін.]. – К.: Академія, 2002. – 952 с.
3. *Філософський енциклопедичний словник* / [Редкол.: В.І. Шинкарук та ін.]. – К.: Абрис, 2002. – 742 с.
4. Вернадский В.И. *Научная мысль как планетное явление* / В. И. Вернадский *Философские мысли натуралиста* - М.: Наука, 1988. - 520 с.
5. Згуровський М.З., Маторина Т.А., Прилуцький Д.О., Аброськін Д.А. *Глобальне моделювання процесів сталого розвитку в контексті якості та безпеки життя людей // Системні дослідження та інформаційні технології 2008, № 1 С.7-32*
6. Domański B., 2008, *Rozwój polskich metropolii a regiony peryferyjne. Bezpowrotna separacja czy współzależność rozwoju?*, *Studia KPZK PAN*, 120, 135-143
7. *Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку. Сталий розвиток* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://wdc.org.ua/uk/sustainable-development>

8. Сім пріоритетних сфер на конференції Ріо+20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/seven-rio20>
9. Ріо-де-Жанейро декларація з навколишнього середовища і розвитку. Затверджено Конференцією ООН з навколишнього середовища і розвитку, Ріо-де-Жанейро, 3-14 червня 1992 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.esz.org.ua/?page_id=4153

REFERENCES

1. Vernadsky V. Inevitable growth of scientific knowledge. Lecture on cooperative courses in Simferopol 18 (31) October 1920 / V.I. Vernadsky journalistic articles. - M.: Nauka, 1995. P. 286-289
2. Economic Encyclopedia: in three volumes. Vol.3 / [Redkol.: SV Mocherny et al.]. - K.: Academy, 2002. - 952 p.
3. Encyclopedic Dictionary of Philosophy / [Redkol.: VI Shynkaruk et al.]. - K.: outline, 2002. - 742 p.
4. Vernadsky V.I. Scientific Thought as a Planetary Phenomenon / Vernadsky Philosophical thoughts naturalist - M.: Nauka, 1988. - 520 p.
5. Zgurovsky M.Z., Matoryna T.A., Prilutsky D.A., Abroskin D.A., Global modeling of sustainable development in the context of quality and safety of human life // System Research and Information Technologies 2008, № 1 P.7-32
6. Domanski B., 2008, The development of Polish cities and outlying regions. Irrevocable separation and interdependence of development?, NSDC Studies Academy of Sciences, 120, 135-143
7. World Data Center for Geoinformatics and Sustainable Development. Sustainable development [electronic resource]. - Access: <http://wdc.org.ua/uk/sustainable-development>
8. The seven priority areas for Rio + 20 [electronic resource]. - Access: <http://www.un.org.ua/ua/seven-rio20>
9. Rio de Janeiro Declaration on Environment and Development. Approved by the United Nations Conference on Environment and Development, Rio de Janeiro, 3-14 June 1992 [electronic resource]. - Access: http://www.esz.org.ua/?page_id=4153

САЮК А.О., аспірант кафедри філософії Житомирського державного університету імені Івана Франка (Житомир, Україна) aleksandrasayuk@gmail.com

КОНЦЕПЦИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ КАК НЕОБХОДИМЫЙ ЭЛЕМЕНТ СОЗДАНИЯ ОПТИМАЛЬНОЙ МОДЕЛИ ОБЩЕСТВЕННОГО РАЗВИТИЯ

Рассмотрена проблематика, которая касается дальнейшей судьбы существования человечества. Проанализированы основные предпосылки возникновения кризисных явлений. Предложен комплекс мероприятий, призванных урегулировать экономические, экологические и социальные кризисные явления. Представлена концепция устойчивого развития, как необходимое условие построения оптимальной модели общественного развития.

Ключевые слова: устойчивое развитие, оптимальность, ценности, кризисные явления.

Sayuk, Aleksandra, *Postgraduate student of Philosophy of Zhytomyr Ivan Franko State University (Zhytomyr, Ukraine) aleksandrasayuk@gmail.com*

THE CONCEPT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT AS A NECESSARY PART OF BUILDING AN OPTIMAL MODEL OF SOCIAL DEVELOPMENT

The issues relating to the subsequent fate of mankind were considered. The basic preconditions of the crisis occurrence were analyzed. A range of measures designed to resolve the economic, environmental and social crisis was suggested. The concept of the sustainable development as a fundamental condition of constructing an optimal model of social development was presented. To investigate the interrelation of the concept of sustainable development and the way of construction an optimal model of social development. In our opinion the strategy for sustainable development can be described as optimal as it prevents conflict situations on the basis of political and philosophical and any ideological position. This concept does not proclaim the accuracy of any political concepts, and thus can not cause and result in the presence of conflicts on the basis of political differences. The concept of the sustainable development can be implemented anywhere in the world regardless of political or religious orientation, so this is why we consider it to be the optimal for the world community. But ignoring and the absence of the cultural and value aspects of this concept lead not only to its imperfections, but also to the problems of its introduction and implementation. The absence of the cultural aspect leads to preventing an overall view of global development in line with this ideology. The absence of the value aspect leads to significant difficulties in understanding the principles of sustainable development. Because it is impossible to carry out the modeling of the social development without cultural aspects and values, the absence of which prevents the formation of a new human consciousness, which aims to change the attitude of the person to their own needs and comfort of existence. Therefore the lack of awareness, the desire of creation of a new way of thinking and rethinking humanity's own activities now prevents from realizing this concept. Perhaps that is what explains the relative declarative nature of this concept in the world. And the lack of awareness of this implementation, which is now intended to be the only global ideology for the countries and nations.

Keywords: *sustainable development, optimal, values, crisis.*

*Дата надходження рукопису 12.02. 2015 року
Рекомендовано до публікації 17.02.2015 року*